

MICHELIN

Indonezja

ERGO
HESTIA®

*Zielony
Przewodnik*

Tytuł oryginału

Le Guide Vert – Indonésie

Tłumaczenie

Agnieszka Hajer, Magdalena Kujawa

Konsultacja

Szymon Kozłowski, www.moja-indonezja.pl

Redakcja

Magdalena Matyja-Pietrzyk

Korekta

Urszula Czerwińska

Redakcja techniczna map

Stéphane Anton, Michèle Cana, Thierry Lemasson, Denis Rasse, Patrycja Mikulska

Fotoedycja

Dawid Kwoka

Projekt graficzny

Christelle Le Déan

Skład

Sabina Suchy

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: bezdroza@bezdroza.pl

<http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beind1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN 978-83-246-4200-7

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie

Copyright © for the Polish Edition by Helion, 2012

Informacja dla Czytelników

Autorzy i wydawca przewodnika dołożyli wszelkich starań, by jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak przyjąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki wynikłe z wykorzystania zawartych w nim informacji. Dane praktyczne (formalności administracyjne, ceny, adresy, numery telefonów, adresy stron internetowych itp.) należy traktować jako orientacyjne, ponieważ mogą one ulegać zmianom.

Będziemy wdzięczni naszym Czytelnikom za informacje dotyczące błędów i nieaktualnych informacji. Wszelkie uwagi są dla nas cenne, gdyż dzięki nim możemy poprawić kolejne wydania.

Jak korzystać z przewodnika

Zielony Przewodnik składa się z trzech części

- ▶ **Organizacja podróży:** informacje praktyczne ułatwiające przygotowanie wyjazdu i pobyt na miejscu
- ▶ **O kraju:** informacje wzbogacające podróż
- ▶ **Odkrywanie** celu podróży: podział na wyspy

W rozdziale dotyczącym odkrywania celu podróży znajdą Państwo **informacje praktyczne:**

- transport
- noclegi według cen
- wyżywienie według cen
- propozycje spędzania czasu w ciągu dnia i wieczorem
- miejsca idealne na zakupy

Na końcu przewodnika znajdują się:

- ▶ słowniczek
- ▶ indeks
- ▶ spis map i planów
- ▶ legenda

Spis treści

1/ ORGANIZACJA PODRÓŻY

TRANSPORT

Samolotem	10
Z biurem podróży	10

PRZED WYJAZDEM

Numery telefonów w Indonezji.....	11
Pogoda.....	11
Co należy zabrać	12
Przydatne adresy.....	13
Formalności.....	13
Waluta	15
Noclegi.....	15
Wyżywienie.....	17

INFORMACJE A-Z

Ambasady i konsulaty	19
Banki	19
Bezpieczeństwo	19
Elektryczność.....	19
Jednostki miar.....	20
Papierosy.....	20
Pralnie.....	20
Samochód.....	20
Savoir-vivre.....	21
Sport	23
Taksówki.....	25
Telefon	25
Transport.....	25
Tradycyjne widowiska	25
Transport.....	25
Turystyka aktywna	32
Waluta	32
Zakupy	33
Zdrowie.....	34
Zwyczaje i tradycja	37
Życie nocne	38

KALENDARIMUM

Święta i festiwale.....	39
-------------------------	----

2/ O KRAJU

WSPÓŁCZESNA INDONEZJA

System wartości.....	42
Tradycyjny dom	42
Szkoła	44
Dżinsy czy sarong?	44
Gospodarka.....	44
Administracja.....	47
Języki	48

RELIGIE I SYNKRETYZM

Teistyczny naród	51
Różnorodny islam	52
Rozproszone chrześcijaństwo.....	53
Hinduizm i buddyzm	54

TRADYCJE I SZTUKA ŻYCIA

Rzemiosło.....	56
Kuchnia wysp	60

SZTUKI SCENICZNE I ŻYCIE KULTURALNE

Wayang we wszystkich formach...63	
Sztuka nowoczesna.....	68
Literatura: z wiatrem historii.....	70

NATURA I KRAJOBRAZ

Dwa łuki na morzu.....	73
Góry ognia	74
Klimat równikowy i monsuny	75
Bujna roślinność	76
Egzotyczna fauna.....	79
Skarby mórz	83
Zagrożony raj.....	84

HISTORIA

Pierwsze wieki.....	86
Epoka zhinduizowanych królestw	88
Pojawienie się islamu.....	91
Kompania Wschodnioindyjska	92
Holenderskie Indie Wschodnie.....	93
Wreszcie republika	95
Ruch „Reformasi”	97
Chronologia	98

3/ ODKRYWANIE INDONEZJI

1 Jawa

Dżakarta	104
Bandung i region Sunda.....	131
Z Bandungu do Pangandararu ...	141
Yogyakarta i okolice.....	149
Świątynia Borobudur.....	175
Świątynia Prambanan	180
Wulkan Bromo.....	186
Kawah Ijen	191

2 Bali

Denpasar	200
Kuta, Legian i Seminyak.....	210
Sanur.....	225
Ubud	236
Jeziro Bratan i okolice	262
Na zboczach wulkanu Agung	270
Wulkan Batur	274
Lovina Beach i północne wybrzeże....	283

3 Lombok

Mataram	296
Archipelag Gili.....	302
Wulkan Rinjani	310
Kuta i Gerupuk: droga na południe...	314

4 Flores

Labuhan Bajo.....	322
Ruteng i region Manggarai	331
Bajawa i region Ngada	334
Riung i wyspy Tjujuhbelas	339

5 Celebes

Makassar	346
Region Tana Toraja	355
Archipelag Togian.....	373
Manado i region Minahasa.....	378

Słowniczek 389

Indeks..... 396

Mapy i plany..... 400

Dżakarta

9 588 200 mieszk. – Stolica Indonezji – Prowincja: DKI Dżakarta

INFORMACJE PRAKTYCZNE S. 118

i INFORMACJA TURYSTYCZNA

Kantor Penerangan Wisata (Centrum Informacji Turystycznej) – **Plan II B4** - *Jl. Wahid Hasyim 9, Jakarta Theatre Building* - ☎ (021) 314 20 67 - www.jakarta-tourism.go.id - pn.–pt. 9.00–18.00, sb. 9.00–14.00. Obsługa mówi po angielsku. Panuje tu przyjazna atmosfera, ale nie powinniśmy liczyć na większą pomoc. Z niewielkiej ilości informacji, które można tu otrzymać, duża część wprowadza w błąd (brozury w języku angielskim są nieaktualne). Lepiej szukać informacji w działach kulturalnych gazet, np. w „The Jakarta Post”.

📍 POŁOŻENIE

Mapa regionu s. 102–103 – Plan I (plan miasta) s. 106–107 – Plan II (centrum) s. 110 – Plan III (dzielnica **Jalan Jaksa**) s. 117. Dżakarta to prawdziwa metropolia, rozciąga się z północy na południe na ponad 20 km i obejmuje równinę graniczącą z Morzem Jawajskim. Miasto stanowi mozaikę ważnych punktów połączonych siecią dużych arterii. Zwiedzanie najlepiej rozpocząć od portu i kierować się na południe. Na północy stary port **Sunda Kelapa** (**Plan II A–B1**) i kolonialna dzielnica **Kota** (**Plan II B1–2**) graniczą z chińską dzielnicą **Glodok** (**Plan II B2**). Kierując się na południe ulicą Gajah Mada, dotrzemy do **placu Merdeka** (**Plan II B–C3**), przy którym znajdują się pałac prezydencki, dworzec Gambir i Muzeum Narodowe. Na południe od placu usytuowana jest *Jl. Thamrin* – jawajskie Pola Elizejskie, po jej wschodniej stronie znajdują się dzielnice mieszkaniowe **Menteng** i **Cikini** (**Plan II C4**), a po zachodniej – popularna dzielnica **Tanah Abang** (**Plan II A3**). Jej przedłużenie wraz z *Jl. Jend. Sudirman* i *Jl. Rasuna Said* tworzą „złoty trójkąt” **Kuni Ngan** (**Plan I C–D3**), najeżony drapaczami chmur. Wreszcie obok *Jl. Gatot Subroto* (oddalony bulwar) rozciągają się **Kebayoran Baru** (Blok M) - (**Plan I C3**) oraz dzielnica wsiadłości **Kemang** (**Plan I C3–4**). Dżakarta cały czas się rozwija. Rosnąc, „wchłonęła” otaczające miasteczka i w końcu utworzyła gigantyczną aglomerację, zwaną **Dżabotabek**, od pierwszych liter nazw: Dżakarta, Bogor, Tangerang i Besikih.

ZOBACZ KONIECZNIE

Spacer brzegami Sunda Kelapa; wizyta w Muzeum Wayangu, Muzeum Narodowe i meczet Istiqlal; życie kulturalne i nocne.

ORGANIZACJA CZASU

Na zwiedzanie stolicy należy zarezerwować dwa dni. Przed przyjazdem warto zarezerwować hotel przez internet, żeby otrzymać zniżki. Radzimy unikać jazdy samochodem w godzinach szczytu i korzystać z Transjakarty. Jeśli chcemy wyjechać z Dżakarty, szczególnie w przeddzień weekendu, wybierzmy pociąg, aby nie spędzić wieczoru w ulicznych korkach.

DLA DZIECI

Park rozrywki *Dunia Fantasi* i *Sea World* w parku Ancol; Indonezja w miniatrze, kino Imax i tradycyjne pawilony w parku Taman Mini na południowych obrzeżach miasta; zoo Ragunan.

Nowoczesna Dżakarta nocą
©Hericamel / Dreamstime.com

1

Sercem Jawy jest jej rozrastająca się i pełna kontrastów stolica. Nieznoszące ciszy miasto nieustannie rozbrzmiewa nawoływaniem ulicznych handlarzy, śmiechem dzieci, gwarem obcych języków... Ze względu na złożoną naturę Dżakarty sami mieszkańcy nazwali ją „wielkim durianem”, porównując ją do owocu, który uwielbiają mimo jego silnego zapachu i dziwnego smaku. Stolica stanowiąca symboliczny obraz zmieniającego się społeczeństwa jest również kosmopolitycznym centrum, w którym mieszkają się ludy z różnych stron kraju. Gdy minie niewątpliwy szok spowodowany pierwszym wrażeniem, Dżakarta odsłoni inne oblicze, a to przyciągnie nawet niezbyt zainteresowanych. Po zachodzie słońca warto wtopić się w uliczki oświetlonego miasta, wypić drinka w ożywionym barze, posłuchać koncertu albo dać się oczarować którejś z tysięcy i jednej nocy w Dżakarcie.

Stare miasto Plan II

Należy się przygotować na półgodzinne zwiedzanie, najlepiej ranem. Polecamy poruszanie się taksówką lub taksówką rowerową.

🌀 Jeśli chcemy zwiedzać miasto z przewodnikiem, zob. „Dżakarta – informacje praktyczne”, s. 128–129.

★ OKOLICE PORTU Plan II B1

Sunda Kelapa (*kelapa* znaczy „kokos”) od XII w. służy jako port, a w czasach holenderskich był jednym z najważniejszych miejsc na szlaku przypraw. Przemysłowy port Dżakarty znajduje się trochę bardziej na wschód, w **Tanjungpriok**.

★★ Bulwar Sunda Kelapa Plan II B1

Na północy miasta.

Zakotwiczone wzdłuż ruchliwego bulwaru **Sunda Kelapa**★★ niezliczone wielokolorowe żaglowce **pinisi**★ wydają się pochodzić z innej epoki. Te słynne

Mały port o wielkim znaczeniu

Za czasów hinduskiego królestwa Pajajaran (XII w.) powstała miejscowość Sunda Kelapa, która została jednym z najważniejszych portów Jawy Zachodniej. Jej losy zmieniły się w 1522 r., gdy **Portugalczycy**, nowi władcy Malakki, otrzymali od Pajajaranu prawo wybudowania nowego portu, kolejnego przystanku na trasie handlu przyprawami. Projekt wzbudził reakcję wszystkich zainteresowanych: Portugalczycy pragnęli rozwinąć tam faktorię, a Sundajczycy znaleźli sojusznika w walce przeciwko muzułmańskiemu sułtanowi Demaku. Kiedy ci pierwsi powrócili po pięciu latach, muzułmanie zdołali już podbić królestwo Pajajaran i założyć sułtanat Banten. 22 czerwca 1527 r. muzułmański książę **Fatahillah** przejął Sunda Kelapę i nadał jej nową nazwę – Jayakarta, dosł. „całkowite zwycięstwo”.

OD SUŁTANATU DO VOC

Nowa epoka rozpoczęła się w 1610 r., gdy Holender Jan Pieterszoon Coen, gubernator generalny Holenderskiej Kompanii Wschodnioindyjskiej (VOC), wybrał Jayakartę, aby utworzyć w niej niezależną od Banten faktorię. Od tego momentu sytuacja sułtanatu stopniowo się pogarszała, ponieważ padł on ofiarą monopolu ustanowionego przez VOC w dziedzinie handlu przyprawami. W 1618 r. książę Jayakarty zajął holenderski fort, ale Coenowi udało się uciec na Moluki. Powrócił stamtąd po roku wraz z posiłkami i zrównał Jayakartę z ziemią. Na jej miejscu wyrosła **Batavia** – nowe miasto, które aż do XX w. będzie odgrywać rolę centrum holenderskich kolonizatorów w Indonezji.

Batavia powoli awansowała do rangi największego portu archipelagu. Rozwijająca się potęga gospodarcza tego miasta zagrażała interesom sułtana Agungy, władcy Mataramu, więc kilkakrotnie na nie napadał (1628 i 1629), siejąc zniszczenie. Aby odbudować Batavię, Specx, następca Coena, postanowił wziąć przykład z miast holenderskich i poprzecinał ją **siecią kanałów**. W celu ożywienia gospodarki sprowadził też do niej Malajczyków, Makasarczyków, Balijszczyków, a zwłaszcza przedsiębiorczych Chińczyków. Batavia przez długi czas ignorowała region Sunda, czerpiąc korzyści z morza i handlu zagranicznego. Trzeba było czekać do 2. poł. XVII w., kiedy rozszerzyła swoje wpływy na terytorium Jawy. Kolejne stulecie to okres upadku. Kanały Specxa okazały się nieprzystosowane do klimatu tropikalnego, a stojące wody przyciągały komary i coraz bardziej przypominały ścieki. Wkrótce wybuchła epidemia malarii i cholery. Do tego doszły jeszcze **mordy** jakich dokonano na chińskiej wspólnocie (📍 zob. ramka s. 112), spowodowane zazdrością, jaką budziły w mieszkańcach miasta przedsiębiorczość i sukcesy tej mniejszości. Wszystkie te czynniki zahamowały rozwój gospodarczy i VOC, wciąż zadłużona po wojnach, zmuszona była ogłosić bankructwo, a w 1800 r. przekazała władzę rządowi holenderskiemu.

„PERŁA WSCHODU”

Przybyły w 1808 r. gubernator generalny Herman Willem Daendels postanowił odbudować prestiż Batavii. Kanały zostały oczyszczone, stary fort zburzony, a 4 km na południe od miasta narodziło się jego nowe centrum – załazek współczesnej Dżakarty. Nieco później (1811) władzę przejął Anglik Thomas Stamford Raffles i wprowadził kolejne reformy. W 1816 r. miasto wróciło w ręce Holendrów i rozpoczął się **nowy złoty wiek**. W XIX w. Dżakarta

stała się prężną stolicą rozwijającej się kolonii, dzięki czemu zyskała przydomek „perły Wschodu” (niestety z dobrobytu nie korzystała lokalna ludność). Poprawa warunków sanitarnych sprawiła, że na początku XX w. miasto miało 300 tys. mieszkańców, a eleganckie dzielnice Menteng i Cikini rozkwitały. Epoka prosperity skończyła się brutalnie 5 marca 1942 r., w dniu, w którym Japonia zaatakowała Indonezję.

STOLICA REPUBLIKI INDONEZYJSKIEJ

17 sierpnia 1945 r. Sukarno i Hatta ogłosili w Dżakarcie **niepodległość** Indonezji. Powrót Holendrów zmusił ich do przeniesienia stolicy do Yogyakarta, ale po tym, jak przedstawiciele dawnego mocarstwa kolonialnego opuścili archipelag w 1949 r., Dżakarta ponownie awansowała do statusu stolicy i pokryła się pomnikami ku czci młodego narodu oraz szerokimi bulwarami. Odrodzenie trwało jednak bardzo krótko – w 1965 r. zakończył je zamach stanu (zob. „Historia”, s. 95).

TRAUMA 1998 ROKU

Od tamtego czasu stolica mogła się pochwalić **znacznym wzrostem demograficznym** – pomiędzy latami 60. ubiegłego stulecia a 2000 r. liczba jej mieszkańców wzrosła z 3 do 13 mln. Wyrosły wówczas dziesiątki budynków, symboli sukcesu gospodarczego, pojawiła się także średnia klasa, która przyjęła zachodni styl życia. Dżakarta była jednak w tym czasie także siedliskiem nierówności i ubóstwa, które nasilił kryzys gospodarczy w 1997 r.

Zamieszki w maju 1998 r. (1,2 tys. ofiar śmiertelnych i 5 tys. zniszczonych lub uszkodzonych budynków) były dla miasta wydarzeniem traumatycznym, takiej przemocy nie zaznano tutaj od ponad 30 lat. Punktem kulminacyjnym studenckich protestów było zajęcie parlamentu, które po kilku dniach doprowadziło do dymisji gen. Suharto. To jeden z ostatnich tragicznych epizodów w historii stolicy. Od tamtej pory Dżakarta pulsuje nowym, demokratycznym rytmem.

Statek VOC „Batavia”
© Erik de Graaf / iStockphoto.com

statki, znane z ciężkich, pękających kadłubów i uniesionych dziobów, zostały zbudowane bez żadnego projektu. Można się nimi wybrać na kilkudniowy rejs po Morzu Jawajskim (*informacja w kapitanacie portu*) albo zadowolić się krótką wizytą na pokładzie. Kiedy silnik zastąpił żagle, stały się one jedynie ozdobnym wyposażeniem pomocniczym.

Targ rybny (Pasar Ikan) Plan II B1

Gdy dotrzemy na koniec bulwaru Sunda Kelapa (500 m), wsiadamy do barki, która zabierze nas bezpośrednio na targ rybny.

Spacer po targu to prawdziwa przygoda dla nosa, szczególnie między godz. 1.00 a 5.00 rano, kiedy jest tu najbardziej tłoczono. Znajdujący się pośrodku malowniczego **kampungu** (zob. ramka obok) Pasar Ikan jest z pewnością jedną z tych dzielnic, w których można poznać

ludową duszę Dżakarty. Okoliczne sklepiki, w których sprzedaje się wyłącznie artykuły związane z morzem, oferują olinowanie, kotwice, latarki, muszle itp.

★ Muzeum Morskie (Bahari Museum) Plan II B1

Jl. Pasar Ikan (przy wyjściu z targu) - ☎ (021) 669 34 06 - www.museumbahari.org-wt.-czw.i.nd.9.00-15.00,pt.9.00-14.30,sb.9.00-12.30-2000IDR.

Utworzone w XVIII-wiecznym magazynie przypraw muzeum posiada piękną kolekcję tradycyjnych stateczków *proa* (zwanymi też *prahu*) i kajaków, a także rekonstrukcje licznych rodzajów łodzi, które przez wieki pływały na wodach archipelagu. Piętro wypełniają przyrządy nawigacyjne i wspaniałe stare fotografie.

Należąca do muzeum stara **wieża celna** (*Menara Syahbandar*) wznosi się przy Kali Besar (dosł. „wielki kanał”). Zbudowana w 1839 r. konstrukcja służyła niegdyś za wieżę strażniczą i stację meteorologiczną, dziś z jej szczytu rozpościera się **widok** na Sunda Kelapa.

Jl. Tongkol Cengkeh prowadzi bezpośrednio do Taman Fatahillah (1 km), w samym centrum dzielnicy Kota. Możemy skorzystać z oferty taksówek rowerowych.

KAMPUNG – WIOSKA W MIEŚCIE

Ważnym elementem dużych indonezyjskich metropolii jest *kampung* (dosł. „wioska”), czyli dzielnica, w której odtwarza się wiejski sposób życia. W dżakarckim *kampungu* żyje ponad połowa ludności miasta. Niektóre z tych dzielnic to prawdziwe slumsy – bez bieżącej wody, elektryczności i chodników – w których tłoczą się ofiary „cudu” gospodarczego. Inne są osiedlami schludnych domów zamieszkiwanych przez klasę średnią. Zazwyczaj *kampung* zamieszkuje ludność należąca do tej samej grupy etnicznej, często pochodząca z tej samej wioski, która podtrzymuje tradycyjny system wzajemnej pomocy.

NOCLEGI

Borobudur Intercontinental	3
Cipta	4
Grand Hyatt	6
Ibis Tamarin	7
Mandarin Oriental	9
Marco Polo	10
Mercure Convention Centre Ancol	18

Putri Duyung	19
Rota Indra Internasional	15

WYŻYWIENIE

American Grill	1
Ayam Goreng Suharti	2
Café Batavia	3
Cali Deli	17
Jittlda	18
Kafé Pisa	4

Lara Djonggrang	6
Midori	7
Oasis	8
Pare Gu	9
Queen's Tandoor	10
Riung Sari	11
Sederhana	14
Sushi Tei	15
Tony Roma's	16

☝ Świątynia

DZIELNICA KOTA Plan II B1

Taman Fatahillah jest jednym z nielicznych miejsc, w którym można zobaczyć ślady 350-letniej obecności Holendrów w Indonezji. Zdobiony fontanną plac skupia najważniejsze budynki epoki kolonialnej, w większości przekształcone w muzea.

★ **Muzeum Historyczne Dżakarty** (Museum Sejarah Jakarta) **Plan II B1**

Taman Fatahillah 1 - ☎ (021) 690 14 83 - museumsejarahjakarta.com - wt.-czw. i nd. 9.00–15.00, pt. 9.00–14.30, sb. 9.00–12.30 - 2000 IDR.

Budynek z elegancką neoklasyczną fasadą zwieńczoną dzwonnica (1707) zajmuje całą południową stronę placu. Niegdyś był on symbolem władzy kolonialnej – siedzibą biur generalnego gubernatora i urzędu miasta (*Stadhuis*), a także więzieniem i sądem, cieszącymi się złą sławą.

Na parterze można zobaczyć reprodukcje rytych kamieni z czasów królestwa Pajajaran, ale uwagę przyciągają przede wszystkim sale o wysokich sufitach, które ozdobiło wytwornymi **meblami z epoki**★★, wykonanymi z ciemnego drewna.

★★ **Muzeum Wayangu** (Sejarah Museum Wayang) **Plan II B1**

Jl. Pintu Besar Utara 27 - ☎ (021) 692 95 60 - museumwayang.com - wt.–nd. 9.00–15.00 - 2000 IDR - przedstawienia teatru lalek: IV–XII: 1., 2. i ostatnia nd. każdego miesiąca rano.

Oprócz zachwycających i różnorodnych kukiełek – *wayang kulit* (wykonane ze skóry i występujące w teatrze cieni), *wayang kelitik* (płaskie, drewniane) i *wayang golek* (drewniane, emaliowane) – przeznaczonych do odgrywania ról z hinduskich epepei, *Mahabharaty* i *Ramajany*, odkryjemy tu też kilka ciekawostek, m.in. chrześcijańskie lalki z Jawy Środkowej, które przedstawiają Adama i Ewę, albo *wayang suluk*, którego ustami wygłaszano antyhollenderskie hasła w czasie wojny o niepodległość. Muzeum prezentuje także kukielki z Sumatry i Bali, Malezji, Wietnamu, Kambodży, Indii, Sri Lanki, Chin oraz Włoch, a także marionetkę подарowaną przez francuskiego prezydenta François Mitterranda. 🗣️ *Aby dowiedzieć się więcej o różnych formach teatru, zob. również rozdział „Sztuki sceniczne i życie kulturalne”, s. 63.*

Muzeum Sztuk Pięknych i Ceramiki (Balai Seni Rupa dan Keramik) **Plan II B1**

Jl. Pos Kota 2 (na wschód od placu) - wt.–nd. 9.00–15.00 - 2000 IDR - w tylnym podwórzu znajduje się bufet.

Muzeum zorganizowano w miejscu dawnego sądu (XIX w.). Choć w kolekcji nie znajduje się tak wiele przykładów chińskiej ceramiki jak w Muzeum Narodowym, warto przybyć tutaj, aby zobaczyć wspaniałe dzieła pochodzące z czasów dynastii

INDONEZYJSCY CHIŃCZYCY – KOZŁY OFIARNE

Chińczycy żyjący licznie w Sunda Kelapa od XVI w. w kolejnym stuleciu wykazali się niebывałą przedsiębiorczością w handlu i rzemiośle i przyczynili się do rozwoju miasta. Strach przed konkurencją oraz pogłoski o spisku spowodowały, że VOC wszczęła bezwzględne represje: w 1740 r. od 5 do 10 tys. Chińczyków zostało zamordowanych przez Holendrów (500 spośród nich uwięziono na rozkaz gubernatora), a większa część starego miasta została zniszczona. Szybko rozpoczęła się jednak imigracja i Chińczycy, przeniesieni do dzielnicy Glodok, odzyskali swoją pozycję gospodarczą. Niestety w XX w. historia znów się powtórzyła: w 1965 r. Indonezyjczycy chińskiego pochodzenia padli ofiarą masowych mordów, a w czasie zamieszek 1998 r. ich wspólnota ściągnęła na siebie gniew społeczeństwa: zginęły wówczas dziesiątki osób, zniszczono też setki chińskich sklepów.

Song i Yuan – zwłaszcza seledynowy komplet talerzy i naczyń z XIV w. – oraz tajską, wietnamską i europejską ceramikę odnalezioną na archipelagu. Muzeum wystawia też dzieła kilku największych malarzy indonezyjskich XIX i XX w. (Affandi, Hendra Gunawan, Raden Saleh, Sindoutomo Sudjojono, Nyoman Manoha, Suwaji).

Portugalski kościół (Gereja Sion) Plan II B2

Jl. Pangeran Jayakarta, na wschód od Taman Fatahillah, za dworcem Kota.

Najstarszy kościół stolicy (1695) został zbudowany dla *mardijker* (dosł. „wyzwolonych”), potomków niewolników z Angoli i Indii lub mieszanych małżeństw azjatycko-portugalskich. W zbudowanym na planie prostokąta budynku warto zwrócić uwagę na ambonę i oryginalne organy.

Aby dotrzeć do chińskiej dzielnicy (*pieszo lub taksówką*), trzeba się przeprawić przez **Wielki Kanał** (*Kali Besar - na zachód od Taman Fatahillah - Plan II B2*), którego brzegi otaczają eleganckie XVIII-wieczne budynki. Na szczególną uwagę zasługuje **Toko Merah** (dosł. „czerwony sklep”) – dawny dom gubernatora.

GLODOK – DZIELNICA CHIŃSKA Plan II B2

W przeciwieństwie do innych chińskich dzielnic ta nie podkreśla swojej odrębności, m.in. dlatego, że używanie chińskich ideogramów jest dozwolone w Indonezji od niedawna. W dzielnicy można jednak znaleźć kilka wspaniałych świątyń (*kelenteng*) i starych domów. Aby poczuć atmosferę tego miejsca, trzeba się po nim przespacerować: przejście z zachodniej strony pomiędzy ruchliwe uliczki pobudza ciekawość, a liczne warunki oferują wiele okazji do spróbowania parującej zupy. Idąc wzdłuż kanału na południe, można podziwiać ładne **chińskie domki** z czerwonymi frontonami i dachówkami. Na ulicy Petak Sembilan warto zajrzeć choć na chwilę do **świątyni Dharma Jaya**.

Kościół MB Fatimskiej Plan II B2

Jl. Kemenangan III/47 (*kilka kroków od świątyni Dharma Jaya*). Kościół – tak jak sąsiadującą z nim szkołę – zbudowano w stylu chińsko-zachodnim. Ma on przypominać, że wielu Indonezyjczyków chińskiego pochodzenia, poszukując nowej, mniej dyskryminującej tożsamości, przeszło na katolicyzm. Bronili się w ten sposób przed konwersją na islam, która wiązałaby się z zakazem praktykowania kultu przodków i spożywania wieprzowiny, a często wykluczeniem nawróconego z rodziny.

Świątynia Dharma Bhakti

Plan II B2

Jl. Kemenangan III/97 (*kilkaset metrów dalej na południe*) - www.jindeyuan.org. Najstarsza świątynia w Dżakarcie, bardziej znana jako Jinde Yuan, została poświęcona buddyjskiej bogini miłosierdzia Kuan-in (chiń. Guanyin). Jest to jedyny budynek, który nie został uszkodzony w czasie zamieszek w maju 1998 r.

INNY CZAS, INNY RUCH...

W Dżakarcie nie sposób ominąć posągów w stylu socrealistycznym, popularnym w czasach prezydenta Sukarno: od *Powitania* (przy placu Indonesia), przedstawiającego parę wyciągającą ręce ku niebu, po postać z niewymiarowymi rękoma przedstawiającą *Wolność kruszącą kajdany* (przy hotelu Borobudur Intercontinental), która upamiętnia wyzwolenie Irian Jaya. Niektórym posągom nadano lekceważące przezwiska: posąg Hanamana (bohatera-małpy z *Ramajany*) został nazwany *Seven Up* ze względu na kształt podestu; palma zwycięstwa należy się jednak *Patungowi Pemudzie* (Jl. Jend. Sudirman, Kebayoran), dumnemu symbolowi ducha młodości, zwanemu *Pizza Man*!

Indonezja

Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

W trzech częściach **Zielonego Przewodnika** znajdziecie niezbędne informacje, dzięki którym odkryjecie cel Waszej podróży:

- **Organizacja podróży** – informacje przydatne przed i w trakcie wyjazdu
- **O kraju** – wiadomości geograficzno-historyczne i kulturowe
- **Odkrywanie Indonezji** – trasy zwiedzania i opisy interesujących miejsc

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych

zobacz koniecznie

warto odwiedzić

godne uwagi

Pełny zestaw dokładnych **map**:

- **Mapa ogólna kraju**
- **Plany miast**
- **Mapy wysp i trasy wycieczek**

Wybrane **adresy na każdą kieszeń**

Hotele, pokoje gościnne, restauracje, bary i gospody

Propozycje **zwiedzania z rodziną**

Miejsca i atrakcje dla rodzin z dziećmi oznaczone symbolem

Nr katalogowy: **7694**

Księgarnia internetowa:

<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:

tel.: **0 801 339900**

kom.: **0 601 339900**

MICHELIN

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

ISBN 978-83-246-4200-7

9 788324 642007 >

Cena 59,90 zł